

SVENSKT NÄRINGSLIV

2026-04-13

Finansdepartementet
Att: Danijela Arsic
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:

2026-7

Er referens/dnr:

Fi2025/02153

Remissvar

Tredjelandslieferantörers tillträde till upphandlingsförfaranden (Ds 2025:29)

Utgångspunkterna för denna promemoria är naturligtvis Kolin- och Qingdao-domarna där EU-domstolen står fast att det inte är en rättighet för ett företag från tredjeland att få lämna anbud. Svenskt Näringsliv delar därför promemorians bedömning att befintlig implementering av 2014-års upphandlingsdirektiv behöver justeras. I promemorian föreslås att de fyra upphandlingslagarna ska föras med nya undantagsbestämmelser, även denna bedömning delas av Svenskt Näringsliv.

Säkerhet och rättssäkerhet

Svenskt Näringsliv välkomnar utredningens ambition att stärka Sveriges säkerhet i offentlig upphandling, mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget.

Svenskt Näringsliv konstaterar att promemorian bara ger en samlad genomgång för upphandlingar enligt LUFSS. Där förklaras hur upphandlingsreglernas handlingsutrymme hänger ihop med säkerhetsskyddslagstiftningen. Det gäller särskilt möjligheten att begränsa leverantörer från tredjeland och att undvika att upphandlingskrav krockar med krav i säkerhetsskyddsförordningen och internationella säkerhetsskyddsåtaganden (GSA).

För de andra upphandlingslagarna behandlas säkerhetsskyddet däremot mest som regler som gäller vid sidan av. Det saknas en motsvarande analys av hur de föreslagna ändringarna i upphandlingsreglerna ska fungera tillsammans med säkerhetsskyddslagstiftningen. Vi menar att en sådan genomgång skulle ge en mer enhetlig bild och minska risken för att LUFSS och de andra lagarna tolkas olika. Vi vill också peka på att skäl 41 i LOU-direktivet säger att medlemsstater får införa åtgärder för att skydda bland annat allmän säkerhet, så länge åtgärderna är förenliga med EUF-fördraget. Detta tas inte upp i utredningen.

Det är både rimligt och nödvändigt att upphandlande myndigheter ges bättre möjligheter att beakta risker kopplade till leverantörer som kan stå under inflytande av antagonistiska stater, särskilt inom områden som rör samhällsviktig verksamhet, kritisk infrastruktur och hantering av känslig information. Det finns behov av att utveckla regelverket i denna riktning.

Samtidigt anser vi att utredningens förslag i sin nuvarande utformning innebär risker ur ett näringslivsperspektiv. Offentlig upphandling utgör en central del av marknaden och är avgörande för konkurrens, innovation och effektiv användning av offentliga resurser. Ett välfungerande upphandlingssystem förutsätter tydliga, förutsebara och rättssäkra regler. Förslaget riskerar att skapa osäkerhet kring vilka leverantörer som kan delta i upphandlingar, hur bedömningar ska göras och vilka rättigheter som gäller vid tvist. Detta kan i sin tur påverka företagens vilja att delta i upphandlingar och investera i den svenska marknaden.

En central problematik i förslaget är avsaknaden av tydliga och objektiva kriterier för när leverantörer ska kunna uteslutas. Begreppet "antagonistisk stat" ges inte en tillräckligt preciserad innebörd, vilket lämnar ett betydande tolkningsutrymme för enskilda upphandlande myndigheter. Detta riskerar att leda till en oenhetlig tillämpning där likartade fall bedöms olika, vilket underminerar både rättssäkerheten och förutsebarheten. För leverantörer innebär detta en ökad affärsrisk, då det blir svårt att på förhand avgöra om deltagande i en upphandling är möjligt eller meningsfullt.

Rättsmedel

Svenskt Näringsliv anser att förslaget väcker frågor om rätten till en effektiv rättslig prövning. Möjligheten till överprövning är en grundläggande del av upphandlingssystemet och en viktig garanti för att reglerna följs och att leverantörer behandlas lika. Ur ett näringslivsperspektiv är det avgörande att det finns tillgång till rättsmedel och att dessa är likvärdiga och effektiva. Detta ska ses i ljuset av det system vi har i dag, där utgången i ett upphandlingsmål ofta är svår att förutse (se tidigare hemställan till regeringen om specialdomstol för upphandlingsmål¹). Redogörelsen i promemorian om de ändrade bestämmelserna om överprövning och skadestånd som trädde i kraft i juli 2025 behöver förtydligas. Som texten är utformad kan den uppfattas som att ändringarna endast ska tillämpas vid överträdelse av IPI-förordningen. Enligt förarbetena är syftet bredare: reglerna ska även säkerställa att första och andra rättsmedelsdirektiven genomförs korrekt i förhållande till såväl andra befintliga som kommande unionsrättsliga bestämmelser om upphandling (prop. 2024/25:116, s. 30–31).

Konkurrens

Förslaget riskerar att få negativa konsekvenser för konkurrensen. Genom att begränsa tillträdet till upphandlingar minskar antalet potentiella leverantörer, vilket kan leda till färre anbud och därmed sämre konkurrens. I praktiken innebär detta en risk för högre priser, lägre kvalitet och minskad innovation. Detta är särskilt problematiskt inom områden där konkurrensen redan är begränsad, såsom avancerad medicinteknik, digitala tjänster och specialiserade IT-system. I dessa sektorer kan tillgången till alternativa leverantörer vara begränsad, och ytterligare restriktioner riskerar att få påtagliga konsekvenser för både kostnader och funktionalitet.

¹ www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/foretagsjuridik/a3a1xt_hemstallan-till-regeringen-03pdf_1249164.html/Hemst%25C3%25A4llan%2Btill%2BRegeringen%252C%2B03.pdf

Även de samhällsekonomiska konsekvenserna bör beaktas i större utsträckning. Minskad konkurrens tenderar att leda till ökade kostnader för offentlig sektor. Svenska företag kan påverkas indirekt genom att internationella samarbeten och leverantörskedjor försvåras. Många företag är beroende av globala värdekedjor, och ett regelverk som begränsar dessa kan få bredare effekter än vad som framgår av utredningen.

Vägledning

Vägledning kommer att vara en central förutsättning för att regelverket ska fungera i praktiken. Ur ett näringslivsperspektiv är det dock tydligt att vägledning i sig inte är tillräckligt. För att säkerställa en enhetlig och förutsebar tillämpning krävs en högre grad av nationell samordning. Det bör därför övervägas att införa mer bindande riktlinjer eller centrala funktioner som kan stödja upphandlande myndigheter i deras bedömningar. Detta skulle minska risken för godtycke och bidra till ett mer stabilt regelverk.

EU-rättsliga åtaganden

Slutligen vill vi lyfta de EU-rättsliga och handelspolitiska dimensionerna. Offentlig upphandling är i hög grad harmoniserad inom EU och Sverige är bundet av internationella avtal. Det är därför av stor vikt att de föreslagna reglerna är förenliga med dessa åtaganden. Om regelverket uppfattas som diskriminerande finns en risk för rättsliga prövningar och motåtgärder från andra länder, vilket kan påverka svenska företags möjligheter på internationella marknader.

Sammanfattningsvis delar vi utredningens mål att stärka Sveriges säkerhet, men anser att förslaget i sin nuvarande form riskerar att skapa problem i praktiken. För att uppnå en bättre balans mellan säkerhet, rättssäkerhet och effektiv upphandling bör regelverket förtydligas, och kompletteras med starkare nationell samordning. Endast genom ett sådant helhetsgrepp kan målen om både ökad säkerhet och en väl fungerande marknad uppnås.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Grén

Ellen Hausel Heldahl